

Leading Health Care

Årsskrift
2021

Förord

Hur ser post-pandemin ut?

Även under 2021 har livet både hemma och på arbetet präglats av pandemin. Några korta ögonblick har vi fått titta ut ur våra burar för att sedan uppmannas krypa tillbaka igen. Givetvis har detta påverkat innehållet för LHC också. Men hur?

Till viss del positivt. Alla vi som växte upp när telefonen hade sladd och datorn var en ordbehandlande räknemaskin har slutligen tvingats förstå att det är lätt att både se och synas när man möts digitalt. En fördel är att det blir mycket lättare för fler från olika ställen att delta när rapporter ska presenteras och viktiga dialoger föras.

Positivt är också att den samhällskris som Corona utlöst visat på strukturella brister som nu blivit mer allmänt kända. Ingen som arbetar inom hälsa, vård och omsorg är överraskad att hälsa och omsorg lätt glöms bort när det kniper. Stora delar av vården har också varit lite vid sidan av när de akuta delarna krävt all uppmärksamhet.

När det gäller långsiktigt hållbara lösningar för att komma tillrätta med de brister de flesta av oss i "branschen" väl kände till innan är det dock fortfarande lite sämre ställt. Under året som gått har vi arbetat med flera stora konsekvenser av de paradigmskiften som sker inom medicin och medicinteknik, digitalisering och snabbt förändrade arbetssätt. Men att dra konsekvenser för såväl organisationsstrukturen som själva processerna, organiseringen, läggs det mindre kraft på. Kanske för att det är i denna senare omvandling som mycket av traditioner, attityder och väl inrutade vanor sitter. Det är läskigt att ge sig på en förändring av själva grundvalarna eftersom det måste skaka till lite.

Vi ser fram emot att under kommande år föra ut resultaten av våra studier och bjuda in till fortsatt dialog om förändring för mer värde snarare än för förändringens egen skull. Därför presenterar vi även för första gången en framåtblick i årsrapporten och berättar om Arena Tillsammans, ett nytt initiativ i Almedalen med fokus på samverkan och värdefulla samtal.

Tack alla partners och forskningsfinansiärer för 2021!

Hans Winberg, Generalsekreterare, Stiftelsen Leading Health Care

Pågående och avslutade projekt under 2021

Precisionsmedicin och AI

Systemförutsättningar för införande

LHC deltar i en innovationsmiljö inom precisionshälsa med fokus på prevention av autoimmuna sjukdomar. Miljön ska utveckla AI-algoritmer för att identifiera individer som riskerar att utveckla diabetes typ 1 och möjliggöra prevention och tidig behandling. Visionen är att typ-1-diabetes på sikt ska ingå i ett allmänt screeningprogram för barn och kunna botas. Miljön ska även undersöka om metoden är tillämpbar på andra autoimmuna sjukdomar.

Läkemedelsbolaget Diamyd Medical AB är koordinator för projektet som drivs i samarbete med IT-företaget Mainly AI, Lunds universitet, Sahlgrenska universitetssjukhuset, Svenska diabetesregistret, och LHC. LHC:s roll är att tydliggöra vilka organisatoriska, ekonomiska och juridiska förutsättningar som krävs för att föra in de föreslagna precisionshälsolösningarna i det svenska sjukvårdssystemet, och arbeta med behovskartläggning och tidig förankring hos alla relevanta aktörer.

Miljön finansieras av Vinnova över 5-årsperioden 2021–2026.

Utvärdering av visionsdrivna innovationsmiljöer

En förstudie

LHC deltar tillsammans med House of Innovation vid Handelshögskolan i Stockholm i ett projekt som ska utveckla en modell för att utvärdera visionsdrivna innovationsmiljöer inom hälsa. Vinnova finansierar projektet som ska generera kunskapsunderlag om huruvida visionsdrivna miljöer är framgångsrika och om de statliga satsningarna på dem är ändamålsenliga.

Vår uppgift är att utveckla sätt att följa upp hur de så kallade ”arbetsprinciper” Vinnova uppmuntrar miljöerna att anamma faktiskt efterlevs, och att identifiera metoder för att utvärdera miljöernas effekter.

Projektet är en förstudie som löpt under hösten 2021. Rapporten ”Assessing whether Mission-Driven Innovation Makes a Difference – Mission Impossible? Developing a Guiding Framework for the Evaluation of Five Mission Driven Environments for Health in Sweden” (Anna Essén, Anna Krohwinkel & Karl Wennberg) är under slutbearbetning.

Kunskapsstyrningens roll i världens utveckling

En organisationsteoretisk genomlysning

LHC har fått i uppdrag av avdelningen för vård och omsorg vid SKR att i samverkan med Nationellt System för Kunskapsstyrning undersöka kunskapsstyrningens roll i utvecklingen av hälso- och sjukvårdssystemet. Vi fokuserar särskilt på hur kunskapsstyrningen fungerar i relation till förändringstryck, samt hur systemet i sig bidrar till förändring. I detta ingår att systematisera det lärande vi kan göra som en konsekvens av Coronapandemin, men också att undersöka kunskapsstyrningens roll i mer långsiktiga utvecklingsprocesser som exempelvis omställningen mot nära vård.

Fokus i studiens första del ligger på att förstå och beskriva de förutsättningar under vilka kunskap produceras. Det innefattar att analysera hur Nationellt System för Kunskapsstyrning organiseras, hur fokusområden väljs ut och avgränsas, hur arbetsprocesserna ser ut, vilka outputs (formella såväl som informella) som systemet genererar och hur det sammantagna arbetet förhåller sig till andra kunskapsproducerande aktörer. Val som görs i dessa olika avseenden är centrala för att förstå vilken typ av kunskap som tas fram och vilken räckvidd den kunskapsbaserade styrningen kan ha i olika situationer.

Del två av studien kommer fokusera närmare på de förutsättningar under vilka kunskap konsumeras, eller omsätts i praktik. Det innefattar hur vårdprofessionella använder sig av olika kunskapsunderlag i sitt dagliga arbete, men också vilken roll kunskapsunderlag spelar i beslut av mer generell eller strategisk karaktär, särskilt i relation till förändringsprocesser.

Projektet pågår under 2021–2022. En första delrapport kommer under Q1 2022.

Kliniska prövningar på golvet

Förutsättningar, incitament och nyttor

I det här projektet har LHC på uppdrag av LIF och med hjälp av medlemsföretagen gjort en kartläggning av behov, drivkrafter, förutsättningar och stödjande strukturer för att genomföra kliniska prövningar i Sverige. Till skillnad från tidigare utredningar som framför allt identifierat hinder och motstånd, fokuserar detta projekt på möjliggörande faktorer, incitament och realiserade nyttor bland dem som i dagsläget genomför och deltar i prövningar i Sverige.

En intervjustudie med framgångsrika prövningsansvariga har genomförts. Projektets andra fas lyfter särskilt fram patientperspektivet inom företagsinitierade kliniska prövningar. I denna del har vi arbetat i ett fokusgruppsformat där vi tillsammans med representanter från olika intressenter har diskuterat olika perspektiv på företagsinitierade kliniska prövningar, vilken roll de har och bör ha i utvecklingen av framtidens hälso- och sjukvårdssystem samt vad ett patientperspektiv kan tillföra diskussionen.

Projektet har pågått 2020–2021.

Tillsyn som verktyg för att stötta transformation

IVO:s bidrag till god och nära vård

Den pågående utvecklingen mot god och nära vård innebär en omfattande och långsiktig omställning av vården och omsorgen. Denna omställning påverkar även tillsynen, som måste anpassas i takt med en föränderlig värld. Tillsynen ska granska nya vård- och verksamhetsformer, men även innefatta vägledning och underlag för dialog med berörda aktörer gällande hur omställningen kan genomföras på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

LHC har haft i uppdrag av IVO att bidra med kunskapsutveckling och underlag kring beskrivning av omställningen till nära vård, tillsynens möjliga roller i detta samt vilka aspekter och områden en förstärkt tillsyn ska inriktas mot.

Projektet har pågått 2019–2021 och har resulterat i rapporten ”Tillsyn som stöttar transformation: Inventering och utvecklingsförslag för IVO:s arbete med tillsyn av omställningen mot god och nära vård” (LHC Report 2021:3, under slutbearbetning).

God och nära vård

Nya sätt att beskriva fungerande fall

Sveriges kommuner och regioner arbetar på olika sätt för att stödja medlemmarnas utveckling av en nära vård. Utvecklingsarbetet som stöds är ofta gränsöverskridande och sträcker sig över etablerade organisatoriska och budgetmässiga silos. En utmaning är att det är svårt att inom ramen för existerande uppföljningssystem visa på vinsterna. Trots flera försök som anses som lyckade finns ingen systematisk kunskap om mätning och värdering av en förändrad vård och omsorg.

LHC har haft i uppdrag att inventera behovet av nya data som kan fånga resultaten av omställningen och bygga ny kunskap kring uppföljningsmetoder. Under 2021 har ett fokuserat arbete med Region Västerbotten och ingående kommuner genomförts.

Projektet har pågått under 2018–2021 och har resulterat i delrapporterna ”Nära vård: Nya sätt att utvärdera ändamålsenlighet och systemeffekter” (LHC/SKR 2020) samt ”Lärdomar från utvärdering av Nära Vård: En utvärderardialog kring praktiska problem och lösningar” (LHC Report 2021:1).

Policynivåns blindas fläck

Gränsöverskridande samordning inom kommuner

Denna studie har letts av docent Mats Tyrstrup och berör gränsöverskridande samordning för att hantera ungas psykiska ohälsa. Det handlar om horisontell samordning över gränser när flera verksamheter, även privata aktörer och civilsamhället, behövs för att erbjuda högkvalitativ service åt medborgarna. Ett område som särskilt berörs är hur skolan och socialtjänsten bemöter barn och unga med psykisk ohälsa.

Mer specifikt handlar projektet om hur aktiviteter och insatser organisatoriskt vävs samman för att lösa komplexa problem i utsatta och individuella situationer. I studien har kommunerna Botkyrka, Burlöv, Lund samt Ystad deltagit.

Projektet pågick under 2019–2021 och har resulterat i rapporten "Policynivåns blinda fläck: Om bemötandet av unga med krångliga beteenden" (LHC Report 2021:2).

Omställningen i Västra Götaland

Följeforskning på ett systemförändringsarbete

Västra Götalandsregionen har tillsammans med LHC och Centre for Healthcare Improvement (CHI) drivit ett följeforskningsprojekt där vi genom en interaktiv aktionsforskningsansats följt regionens strategiska satsning mot framtidens sjukvård, den så kallade "Omställningen". Satsningen har haft särskilt fokus på att bygga ut den nära vården, koncentrera vård för högre kvalitet och tillgänglighet, utveckla digitala vårdformer och tjänster, sätta fokus på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling samt utveckla vården för barn och unga. Följeforskningen pågick i drygt två års tid med syftet att observera och dokumentera utvecklingsarbetets olika delar över tid, tillämpa organisationsteoretisk kunskap och fungera som vetenskapligt bollplank vad gäller inriktning, utformning och omfattning av förändringsarbetet i VGR.

I slutrapporten beskrivs och diskuteras de komplexa utmaningar som uppstått när Omställningen tagits från ord till handling. Studien synliggör hur förändringsprocessen påverkats av de villkor som satts upp för satsningen, och diskuterar utifrån detta vilka förutsättningar som behöver vara på plats för förändringsarbetet framöver.

Projektet pågick 2018–2020 och har resulterat i rapporten "Om en Omställning: Rapport från ett följeforskningsuppdrag om hälso- och sjukvårdsutveckling i Västra Götalandsregionen" (LHC Report 2020:3, samförfattad med CHI). Rapporten skrevs under 2020 men presenterades publikt under 2021.

LHC externt

2021-09-06

Artikel i Insiktsmedicin

Rapport pekar ut nyckelfaktorer för VGR:s omställning till nära vård

www.app.insiktsmedicin.se

2021-09-23

Pressmeddelande från Diamyd Medical

Diamyd Medical and partners are awarded SEK 40 million in VINNOVA funding for the prevention of autoimmune diseases

www.diamyd.com

2021-12-02

Artikel i Life-Time

AI ska förutspå risk för diabetes

www.life-time.se

2021 års rapporter

LHC REPORT NR 1, 2021

Lärdomar från utvärdering av Nära Vård En utvärderardialog kring praktiska problem och lösningar

Anna Krohwinkel, Dag Norén, Jon Rognes & Hans Winberg

LHC REPORT NR 2, 2021

Policynivåns blinda fläck Om bemötandet av unga med krångliga beteenden

Mats Tyrstrup & Majid Asgari

LHC REPORT NR 3, 2021 (UNDER PUBLICERING)

Tillsyn som stöttar transformation: Inventering och utvecklingsförslag för IVO:s arbete med tillsyn av omställningen mot god och nära vård

Anna Krohwinkel & Hans Winberg

LHC POLICY BRIEF NR 1, 2021

Value-based healthcare in theory and practice

What have we learned? Lessons from the Swedish
experience

Anna Krohwinkel, Unni Mannerheim, Jon Rognes
& Hans Winberg

LHC & HHS (UNDER PUBLICERING)

Assessing whether Mission-Driven Innovation Makes a Difference – Mission Impossible? Developing a Guiding Framework for the Evaluation of Five Mission Driven Environments for Health in Sweden

Anna Essén, Anna Krohwinkel & Karl Wennberg

LHC Årsskrift 2020

Aktiviteter som LHC organiserat eller deltagit i

FEBRUARI

Partnarmöte Pandemin synliggjorde bristerna

Med Anna Krohwinkel, Jon Rognes och Hans Winberg

MARS

Seminarium med Medtech4Health & Swelife Governance i och effekter av innovationssatsningar

Med Sara Modig, Regionchef, Usify, Anna Lefevre Skjöldebrand, vd Swedish Medtech, ordförande Medtech4Health, Jenni Nordborg, Life Science-samordnare, Regeringskansliet, Anders Blanck, vd, LIF – de forskande läkemedelsföretagen samt Anna Krohwinkel från LHC

Internationellt seminarium

When will we stop seeing transformation as intervention?

Med Nigel Edwards, Chief Executive, Nuffield Trust, samt Hans Winberg, Anna Krohwinkel och Jon Rognes från LHC

Internationellt nätverk

Value Based Health Care Think Tank

Hans Winberg deltog i en paneuropeisk grupp kring värdeskapande i vården

Partnarmöte

Kliniska prövningar och klinisk forskning

Med Anna Krohwinkel och Jon Rognes från LHC, Karolina Antonov, Analyschef, LIF – de forskande läkemedelsföretagen, Helena Lüning, Ordförande, ASCRO, Jenni Nordborg, Nationell koordinatör Life Science, Regeringskansliet

RCC & Nollvision Cancer Precisionsmedicin för jämlik och effektiv cancervård

Anna Krohwinkel deltog i rundabordssamtal

Ändamålsjobb

The Challenges of Evaluating Integrated Care

Rundabordssamtal utifrån en rapport från Nuffield Trust

APRIL

Offentliga Rummet Följarskap som innovationsstrategi

Seminarium med Mattias Axelson, forskare i företagsekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm och Jon Rognes från LHC

MAJ

Nordic Network for Health Policy, Health Management and Health Services Research Value-Based Healthcare in Theory and Practice: What have we learned? Lessons from the Swedish experience

Presentation av Anna Krohwinkel

Multiprofessionell workshop Nationell strategi för säll- synta hälsotillstånd

Hans Winberg deltog i samtal om framtagande av en ny nationell strategi för sällsynta diagnoser

Rundabordssamtal med Swedish Medtech Inkluderande innovation

Hans Winberg deltog i samtal om att inkludera alla perspektiv i innovationsprocessen

JUNI

Webbinarium med Falck och Novus

Lärdomar från pande- min och hur de kan bli en resurs för vården framöver

Anna Krohwinkel deltog i panelsamtal tillsammans med Uno Lundberg, vd Falck, Daniel Forslund, ordförande i SKR:s Beredning för digitalisering, Maria Taranger, områdeschef Sahlgrenska universitetssjukhuset, Sineva Ribeiro, ordförande Vårdförbundet, Mats Elzén, rådgivare inom samhälle och politik Novus och Torbjörn Sjöström, vd Novus

JULI

SKR:s Almedalsseminarium En sjukvård under press – Hur kan vi gå stärkta ur pandemin?

Panelsamtal med bland andra Lisbeth Löpare Johansson, SKR Nära vård, Sofia Stale, ordförande Läkarförbundet, Mattias Millbörd, Ung med MS och Hans Winberg, LHC

SEPTEMBER

Frukostmöte S63 LHC:s fokusområden och pågående projekt

Med Anna Krohwinkel och Hans Winberg

Handelshögskolan i Stockholm/ SSE Executive Education Chefsutvecklings- programmet för sjukvården

Jon Rognes och Hans Winberg föreläste på utvecklingsprogram för chefer i vården

Partnärmöte Har akademiseringen av yrkeslivet gått för långt? Är det inte viktigt med arbetet på golvet längre?

Med professor Mats Alvesson och Ida Kählin, ordförande Arbetsterapeuterna

Rapportseminarium Policynivåns blinda fläck – Om bemötandet av unga med krångliga beteenden

Rapportpresentation av Mats Tyrstrup och Majid Asgari

Konferens i Nacka Strand Fokus Patient

Hans Winberg deltog i panelsamtal om forskningsfusk med Kjell Asplund, professor emeritus, och Hanna Brodda, journalist

Hälso- och sjukvårds- beredningen, Västra Götalandsregionen Om en Omställning

Anna Krohwinkel och Hans Winberg presenterade rapporten om Omställningen i VGR tillsammans med våra samarbetspartners från Chalmers Andreas Hellström, professor, och Patrik Alexandersson, föreståndare för CHI – Centre for Healthcare Improvement

OKTOBER

Rapportseminarium På spaning efter en systemomställning

Presentation av Andreas Hellström, professor, Chalmers, Patrik Alexandersson, föreståndare för CHI samt Anna Krohwinkel och Hans Winberg från LHC. I efterföljande panelsamtal deltog Jan Eriksson, fd programansvarig för Omställningen, tf servicedirektör, VGR, Karin Möller, biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör, VGR

och Tobias Nilsson, tidigare utvecklingsstrateg i VGR och för Omställningen, nu biträdande sjukhusdirektör, Sjukhusen i väster, VGR

Välfärdsdagarna Vinnande välfärd – orga- nisation, ledarskap och styrning

Emma Spak, sektionschef vård och omsorg på, SKR, Antje Dederling, förbundsdirektör, Vårdföretagarna, Lars-Ingvar Johansson, Nätverket mot Cancer och Anna Krohwinkel från LHC

Socialdepartementets modellområden Presentation av LHCs pågående arbete kring Nära Vård

Hans Winberg föreläste för Styrgrupp för God och nära vård i glesbygd

Innovationsveckan Följarskap som innovationsstrategi

Seminarium med Mattias Axelsson, forskare i företagsekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm och Jon Rognes från LHC

NOVEMBER

Uppsala universitet VBHC in Theory and Practice: Lessons from the Swedish experience

Presentation av Anna Krohwinkel för forskargruppen Hälso- och sjukvårdsforskning

Partnärmöte Utmaningar med evidensbegreppet

Med Niklas Hedberg, chefsfarmaceut på TLV, och Malin Hollmark, sakkunnig forskning och innovation på Swedish Medtech

Nationellt programområde sällsynta sjukdomar Sällsyntas placering i sjukvårdssystemet

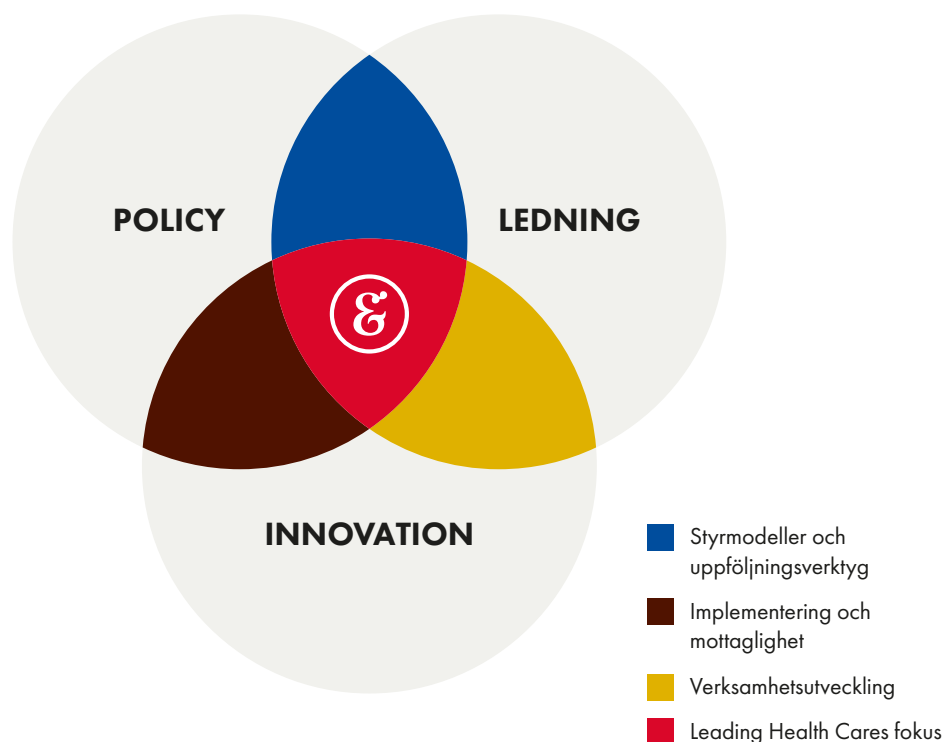
Hans Winberg föreläste för styrgruppen

DECEMBER

LHC-dagen Firande av LHC:s 12-årsdag

Med bland andra Ida Kählin, förbundsordförande Arbetsterapeuterna, Björn Eriksson, generaldirektör Läkemedelsverket och Anders Blanck, vd LIF

LHC:s fokusområden

Vårt intresse finns i skärningsytorna mellan frågor som berör policy, ledning och innovation i hälsa, vård och omsorg. Det innebär att vi rör oss mellan flera systemnivåer. Några frågor intresserar oss särskilt:

- *Hur påverkar och samverkar olika intressen och aktörer med varandra lokalt?*
- *Hur kan förändringsarbete drivas och spridas utanför avgränsade satsningar och projekt?*
- *Hur kan styrsystem utformas som stödjer en situations- och personanpassad verksamhet?*

ARENA[®] TILLSAMMANS

Tillsammans skapar vi en ny arena för välfärdspolitisk dialog. Med tyngdpunkten i hälsa, vård och omsorg bjuder vi in till Almedalen Classic 2022. Öppna samtal, högt i tak och rika möjligheter till värdefulla möten. Och lite skoj. Tillsammans!

Tvärgående dagsteman

Måndag 4 juli

Nära

Detta är inte ytterligare en förmiddag om Nära Vård-projekt. Det är en dag om vad som händer när vården och omsorgen allt mer försöker fokusera på varje individ och den specifika situationen som råder. Personcentrering, precisionsmedicin, nya leveransformer – listan är lång just nu. Men vad betyder begreppen tillsammans? Hela systemet påverkas av att fokus skiftas från standardiserad produktion till att tillgodose individuella behov.

Tisdag 5 juli

Tidig

Hälsofrämjande – att stärka det friska. Tidigare upptäckt av risktillstånd som kan förebyggas eller fördröjas. Snabbare behandling och aktiv sekundärprevention. Vem gör vad i detta nya landskap? Och hur blir forskning – som ju är väldigt tidig – till utveckling på golvet?

Onsdag 6 juli

Olik

Jämlig vård för alla invånare innebär att alla patienter erbjuds olika vård – hur får vi en vård som är nydanande och likvärdig när den anpassas till var och ens behov? Hur får vi ut kunskap och utvecklar kompetens? Vilka är konsekvenserna av en ojämn fördelning av dessa?

Torsdag 7 juli

Mellan

Att falla mellan stolarna är närmast ett mantra. Givet att vi vill ha en nära och anpassad vård, med tidiga insatser som helst förebygger och en olik vård som är jämlig frågar vi oss hur vi får ihop det. Organisatoriska mellanrum är exempelvis glapp i patientresan, mellan vårdens olika delar, mellan politik och verksamhet, och mellan godkännande och användning av nya läkemedel, hjälpmedel och medicinsk teknik. Hur kan vi koppla samman de olika delarna till en vård- och omsorgshelhet för individen? Hjälper det att lägga alla aktiviteter i samma ruta (exempelvis inom staten)?

Arena Tillsammans anordnas av LHC med Swedish Medtech och LIF som huvudpartners. Programmet är öppet för deltagande från andra. Kontakta gärna hans.winberg@leadinghealthcare.se om möjligheter till medverkan!

Vi som arbetar på LHC

Hans Winberg
Generalsekreterare

Jon Rognes
Forskningsledare

Anna Krohwinkel
Forskningschef, biträdande
generalsekreterare

Mats Tyrstrup
Forskningsledare

Annemarie Brandt
Projektkoordinator

Leading Health Cares styrelse

Björn Rombach (ordförande)

Professor i förvaltningsekonomi, Förvaltningshögskolan vid Göteborgs Universitet

Emma Henriksson

Styrelsearbetare och konsult. Tidigare riksdagsledamot, ordförande i socialutskottet och 2:e vice ordförande i KD

Jörgen Striem

Läkare och systemvetare, förbundsdirektör för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, tidigare sjukvårdsdirektör i Sörmland

Anders Åkesson

Företagare och konsult, tidigare sjukvårdspolitisk talesperson för MP och sjukvårdsregionråd i Skåne

Anna Krohwinkel

Forskningschef, biträdande generalsekreterare

Hans Winberg

Generalsekreterare

LHC:s partnernätverk 2021

**Leading Health Care (LHC) är en akademisk tankesmedja
för fördjupad dialog om framtidens hälso- och sjukvård.**

LHC främjar forskning och kunskapsutveckling som är relevant för organisering, styrning och ledning av verksamheter inom hälsa, vård och omsorg, samt sprider information om detta. LHC arbetar dels med ett brett akademiskt nätverk, dels med ett partnersnätverk som för närvarande består av ca 30 organisationer från olika delar av sektorn. Sedan 2009 är LHC en oberoende och icke vinstdrivande stiftelse. Vi finansieras huvudsakligen genom vår uppdragsforskning samt årliga bidrag från partnerorganisationerna.

Läs mer om oss och ladda ner våra publikationer gratis på
www.leadinghealthcare.se

LEADINGHEALTHCARE.SE